

't Ezelsvel

Postiljon van de Vlaamse Academici - Regio Brugge

Nr. 166 - Februari '26 (Memoires van een taalman)

De Keurschlager

Hugo Brouckaert

hugo.brouckaert@skynet.be

Vandaag wil ik de literatuurliehebber in u aanspreken en uw aandacht vragen voor een genre dat in de traditionele poëziekritiek schromelijk verwaarloosd wordt en in de overzichten van onze literatuurgeschiedenis volkomen ten onrechte wordt vergeten: de schlager, het levenslied, ook wel minachtend smartlap genoemd.

Nemen we de beginregels van de nu reeds als klassiek te bestempelen zielsuiting van de ons tien jaar geleden ontvallen Eddy Wally:

“Ik spring uit 'n vliegmachien
Alleen maar om jou te zien
Om jou te behagen,
durf ik alles wagen.”

Ik ben het met u eens dat dit vers - op muziek gezet, gezongen en ook wel meegebruld - een uiting is van een volkse gemediatiseerde cultuur, maar wat is daar mis mee? Toegegeven, de intellectualiteit van die vier regels is ondogmatisch, maar het is duidelijk een bezield egodocument, met vertakkingen naar de filosofie, door het metafysisch oproepen van het afwezige object van de smachtende liefde. De dichter springt in het ijle en hoopt en verwacht zijn geliefde na de sprong te zullen zien. Uit het vervolg blijkt dat hij met die verwachting niet alleen staat:

“En zweef ik het luchtruim door
Dan hoor ik het engelenkoor
Dat zingt heel spontaan
Laat Eddy maar gaan
Die komt heus wel aan”

De verwijzing naar het koor uit de klassieke Griekse tragedie is duidelijk. Maar wat een zelfvertrouwen stralen die verzen uit! We staan hier mijlenver verwijderd van het cynisch nihilisme, de stilistische overdaad en het verstikkende hermetisme van Wally's tijdgenoten. Hier geen versplinterde ik, geen geestelijke chaos. De verzen van Wally vormen, zoals Herman De Coninck de definitie van poëzie ooit voortreffelijk formuleerde, "een groep woorden die zich samen plotseling intiem gaan voelen".

Vergelijk daarmee de doffe berusting van de anonieme middeleeuwer: "Alle vogels beginnen hun nest te maken, behalve jij en ik", of het zich wentelen in zelfbeklag van een zekere Yves Segers, in een lied uit 2003: "Ik schreeuw het van de daken, zonder jou heb ik geen doel". Niet te verwarren met het zelfbewuste en onverstoorbare jeugdige optimisme in een van de liederen van K3: "Ik schreeuw het van de daken, niemand kan ons raken".

We zouden samen met Peter Koelewijn deze heer Segers willen toeroepen: "Kom van dat dak af!". Wie op het internet de tekst van Segers opzoekt, krijgt tegelijk een reclameboodschap van een firma die gespecialiseerd is in het ontmossen van daken. Dat zegt genoeg.

Terug naar Eddy Wally, bij wie ik de kruisbestuiving tussen stijlen en genres als een van de wezenlijke kenmerken zie. Hij laat hier bijvoorbeeld een cultuurwoord dat zelden in de lagere sociale klassen voorkomt ("behagen"), botsen met een dialectische en volkse term ("vliegmachien"). Critici noemen het gebruik van het woord vliegmachien rijm dwang (het moet rijmen met "zien"). Daarmee wordt onze gevoelige zanger manifest onrecht aangedaan.

En er is meer. Gelet op de bekende meertaligheid van Eddy Wally is het voor mij duidelijk dat het woord 'spring' in de eerste regel een dubbele gelaagdheid heeft. Het zou me niet verbazen dat hij bij spring aan het Engelse woord voor lente gedacht heeft, een woord dat ook in Shakespeare aan de liefde gerelateerd wordt, zij het in een andere betekenis: "That good effects may spring from words of love" (King Lear I,1).

De ruimte ontbreekt om dieper op deze opmerkelijke tekst in te gaan, maar ik aarzel niet om aan Eddy Wally het kwaliteitsmerk van Keurschlager toe te kennen.